

Nr 244.

Av herr **Trygger m. fl.**, *angående flottans ersättningsbyggnad.*

Såsom i proposition nr 50 till innevarande års riksdag (sid. 208) påpekas har i försvarsrevisionens betänkande, i 1924 års försvarsproposition och i försvarsutskottets däröver avgivna utlåtande förutsatts, att med uppgörande av en verklig flottplan skulle anstå under de närmaste åren. I förstnämnda proposition förklarar vidare försvarsministern sig icke beredd att nu framlägga någon flottplan i egentlig bemärkelse.

För flottan är, såsom ofta framhållits, sjöstyrkornas sammansättning den grund, på vilken organisation, utbildning och övningar böra byggas. Det är givet, att här som på andra områden grunden måste vara tillräckligt fast. Detta kan för flottans vidkommande ernås först genom ett för längre tid gällande lagfästande av antalet fartyg i de olika sjöstyrkorna, av dessa fartygs huvudsakliga beskaffenhet, av det sätt, på vilket de skola vidmakthållas och av den omfattning, i vilken de i fredstid skola hållas rustade, korteligen just genom antagande av en flottplan. Vi finna det angeläget, att en sådan plan snarast möjligt uppgöres.

Intill dess en flottplan blivit antagen av statsmakterna, måste varje organisation av flottan betraktas såsom ett provisorium. Det är emellertid uppenbart, att under varje provisorietid ersättningsbyggnaden alltjämt bör pågå, och det rätteligen i en omfattning, som motsvarar det befintliga fartygsbeståndets föråldring. Det fördelaktigaste är givetvis, att ersättningsbyggnaden icke bedrives ryckvis utan i möjligaste mån jämnt fördelas inom varje särskild fartygsklass, ty härigenom torde flottans materiella effektivitet upprätthållas på det lämpligaste och i längden även i ekonomiskt hänseende fördelaktigast sättet. Varje längre uppehåll i ersättningsbyggnadsverksamheten är skadligt. Kontinuiteten förloras, och det som genom minskade anslag uppskjutes till framtiden, måste naturligtvis förr eller senare gottgöras genom i motsvarande grad utöver det normala stegrade anslag, om styrkan eller effektiviteten skall kunna återvinnas. Under tiden inträder ett betänkligt svaghetstillstånd. Även då, såsom för närvarande är fallet, någon flottplan icke föreligger, ur vilken det ungefärliga årliga medelbeloppet för ersättningsbyggnaden kan härledas, måste det betecknas såsom en föga förutseende och felaktig metod att för sagda ersättningsbyggnad avse årskvoter, som med visshet kunna antagas väsentligt

understiga detta medelbelopp. Att så skulle bliva fallet vid ett godkännande av propositionens förslag till ersättningsbyggnadens fördelning under de närmaste åren, därom synes försvarsministern själv vara övertygad, då han framhåller såsom högst sannolikt, att det föreslagna ersättningsbyggnadsbeloppet kommer att visa sig otillräckligt.

Det årliga medelbeloppet för ersättningsbyggnad vid den i propositionen föreslagna flottan beräknas av försvarsministern till 13,425 miljoner kronor. För ersättningsbyggnad till och med budgetåret 1930—31 ifrågasattes i propositionen emellertid endast ett belopp av 44,6 miljoner kronor, varav 3,5 miljoner kronor redan anvisats av sistlidet års riksdag. Återstoden, eller 41,1 miljoner kronor, föreslås att utgå med 5,6 miljoner kronor under budgetåret 1925—26 och med 7,1 miljoner kronor under vart och ett av de 5 därpå följande budgetåren 1926—31. Beslut om ersättningsbyggnad i nu angiven omfattning anses dock i propositionen behöva fattas först av 1927 års riksdag. Med ett sådant beslut skulle den verkliga medelårskvoten för de sex budgetåren 1925—31 bliva endast omkring 6,682 miljoner kronor eller icke fullt hälften av den medelkvot av 13,425 miljoner kronor, som i propositionen anges såsom erforderlig. Det föreslagna beloppet motsvarar sålunda i själva verket ersättningsbyggnad för en flotta, som är endast hälften så stor som den i propositionen föreslagna. Och de där upptagna sjöstyrkorna äro enligt vår mening icke tillräckliga för de omfattande och viktiga uppgifter, vilka påvila det rörliga sjöförsvaret vid värnet av vår självständighet och vid upprätthållandet av vår neutralitet under en landets icke berörande krigisk konflikt.

Vid bedömning av den under de närmaste åren erforderliga ersättningsbyggnaden är det emellertid icke tillräckligt att taga hänsyn enbart till den medelårskvot, vilken kräves för den behöfliga flottans vidmakthållande utan föråldring, ty denna årskvot är den riktiga endast under förutsättning att det befintliga fartygsbeståndet icke är äldre, än vad som vore fallet efter en under lång tid bedriven jämn ersättningsbyggnad. Ett bedömning av, huru härmed förhåller sig, kan göras genom en granskning av det fartygsbestånd, som skulle finnas vid utgången — år 1931 — av den i propositionen föreslagna byggnadsperioden, därest ersättningsbyggnaden intill denna tidpunkt skulle bedrivas endast i den i propositionen föreslagna omfattningen.

Sägda år hava av de i kustflottan upptagna fartygen följande passerat de förutsatta livslängdsgränserna, nämligen:

- 1 pansarskepp (Oscar II)
- 1 pansarkryssare (Fylgia),
- 3 torpedkryssare,
- 6 jagare och
- 8 torpedbåtar.

För samtliga ovannämnda fartyg borde sålunda ersättning beredas till år 1931. Med tillämpande av de i propositionen begagnade beräkningsgrunderna skulle dessa fartyg ersättas på följande sätt:

1 pansarskepp av ett liknande	kostnad	24.00	miljoner kr.
1 pansarkryssare av en lätt kryssare	»	15.00	» » »
3 torpedkryssare av $\frac{3}{4}$ lätt kryssare	»	11.25	» » »
6 jagare av 6 nya sådana	»	42.00	» » »
8 torpedbåtar av 8 undervattensbåtjag.	»	6.40	» » »
var till kommer för 2 motortorpedbåtar	»	0.62	» » »
	Summa	99.27	miljoner kr.

Om härifrån drages av 1924 års riksdag beviljade och redan anvisade . . . . . 3.50 miljoner kr.

återstår 95.77 miljoner kr.

varav vid 1924 års riksdag beräknade, men ännu ej anvisade . . . . . 20.22 miljoner kr.

varutöver sålunda borde tillkomma . . . . . 75.55 » »

Räknas — såsom i propositionen — i fråga om ännu icke beviljade fartyg ett avdrag av 3 procent för fallande priser, erhålles för dessa fartyg en summa av 72,95 och sålunda ett totalt belopp av 72,95 + 20,22 eller 93,17 miljoner kronor, vilket giver en medelkvot för den ifrågasatta sexåriga byggnadsperioden 1925—31 av 15,5 miljoner kronor. Och likväl är därvid ersättningen beräknad på sådant sätt, att de tre torpedkryssarna jämte Clas Fleming ersätts med sammanlagt endast en lätt kryssare.

Enligt propositionen skulle antalet enheter i sjöstyrkorna väsentligen minskas från det nuvarande, därigenom att äldre fartyg utgallras. Genom en sådan åtgärd minskas naturligtvis medelåldern för de i sjöstyrkorna ingående fartygen. Att emellertid den ovannämnda kvoten av 15,5 miljoner kronor väsentligt överstiger den i propositionen beräknade medelkvoten av 13,425 miljoner kronor, bevisar det icke oväntade förhållandet, att trots denna vittgående utgallring av äldre fartyg de kvarstående fartygen likväl hava en i genomsnitt väsentligt högre medelålder med därav följande bristande modernitet, än som skulle varit fallet, därest ersättningsbygget sedan längre tid tillbaka varit bedrivit i normal omfattning. För att råda bot för detta beklagliga förhållande vore rätteligen under de närmaste åren en ökning av årskvoten erforderlig utöver dess beräknade medelbelopp, vadan vi finna det så mycket mindre motiverat att under den ifrågavarande perioden i stället räkna med en summa, som knappast uppgår till hälften av sagda medelbelopp.

Intill dess en flottplan blivit förelagd riksdagen, anse vi, i likhet med vad i propositionen förutsatts, att nybyggnaden bör inskränkas att omfatta torpedfartyg. Men då ersättningsbyggnaden även med utgångspunkt i den i propositionen upptagna flottan uppenbarligen kräver ett betydligt större årligt medelbelopp än det i propositionen för de närmaste åren föreslagna och då därtill kommer, att flottans allmänna föråldring rätteligen kräver en forcering av ersättningsbyggnaden i stället för ett uttjänjande, vilket sistnämnda bleve

följden med det låga medelbelopp, som i propositionen upptages, finna vi det oundgängligt att detta belopp väsentligt höjes. Så kan enklast ske, genom att ersättningsbyggnad, vilken av föregående års riksdag beslöts, utvidgas att omfatta en fullständig division jagare och en fullständig division torpedundervattensbåtar, samt genom att för byggande av samtliga dessa fartyg icke beräknas längre tid än som i verkligheten erfordras.

Den komplettering av ersättningsbyggnaden, som sålunda nu närmast måste komma till stånd, omfattar 2 jagare och 1 torpedundervattensbåt. Inga tekniska svårigheter resa sig mot att färdigställa även dessa fartyg inom samma tid som de av 1924 års riksdag beviljade, d. v. s. senast under budgetåret 1928—29, och synes oss då också så böra ske.

Kostnaden för fartygen uppgår till:

för 2 jagare à 7,0 mill. kronor	14.00 miljoner kr.
för 1 torpedundervattensbåt	4.30 » »
Tillsammans	18.30 miljoner kr.

Med beräkning i likhet med i propositionen av	
3 % för fallande priser reduceras summan till	17.75 miljoner kr.
Läggas härtill den till grund för 1924 års riksdagsbeslut om fartygsnybyggnad liggande kostnadssumman för budgetåren $\frac{1}{7}$ 1925— $\frac{30}{6}$ 1929 av	20.22 » »
erhålles	37.97 miljoner kr.

Drages härifrån i statsverkspropositionen för 1925—26 avsett belopp	5.60 miljoner kr.
återstå	32.37 miljoner kr.

Fördelade på de tre budgetåren 1926—29 giver denna summa ett årligt medelbelopp av 10,79 milj. kronor.

På grund av vad ovan anförts, hemställa vi, att riksdagen för sin del ville besluta:

att utöver den fartygsmateriel, som enligt beslut vid 1924 års riksdag skall nybyggas under åren 1924—1929, må ytterligare byggas under nämnda tid 2 jagare och 1 torpedundervattensbåt av samma typer, som de sålunda redan beslutade.

Stockholm den 21 mars 1925.

<i>Ernst Trygger.</i>	<i>Carl Swartz.</i>	<i>Axel Vennersten.</i>
<i>Sam. Clason.</i>	<i>K. von Geijer.</i>	<i>K. G. Gustafsson.</i>
<i>Hjalmar von Sydow.</i>	<i>Ludvig Widell.</i>	<i>Joh. Nilsson.</i>
<i>Adolf Dahl.</i>	<i>A. O. Frändén.</i>	<i>A. Wachtmeister.</i>
	<i>Th. Borell.</i>	